

ÚSTAV PRÁVA A PRÁVNÍ VĚDY

www.ustavprava.cz

BOROVANSKÉHO 2220/11 • 155 00 PRAHA 5

TELEFON 420 604 169 198 • EMAIL podatelna@ustavprava.cz

Stanovisko

Ústavu práva a právní vědy

LL/upav/2005/04

Právní nález ve věci

Jedna poznámka k usnesením soudu a jejich podepisování

Stanovisko

Ústavu práva a právní vědy

LL/upav/2005/04

Právní nález ve věci

Jedna poznámka k usnesením soudu a jejich podepisování

V souvislosti s aplikační praxí soudů se setkávám nikoliv v nepatrné míře, ale spíše (bohužel) v míře hojně a převážně s tím, že soudy nepodepisují svá rozhodnutí, a to zejména usnesení procesní povahy. Dlouho jsem obdobně jako řada kolegů právníků a advokátů bral tuto praxi za zvláštní, neboť podpis soudce, jehož jméno je zpravidla vytištěno na vydaném usnesení, bývá v soudní praxi zpravidla (s nepatrnými výjimkami) nahrazován podpisem neznámé osoby, snad pracovnice soudu, který rozhodnutí vydal. Sám fakt, že se jedná o pracovníci soudu, lze přitom často pouze dovozovat, neboť u osob, které rozhodnutí (a zvláště pak usnesení) soudu podepisují, nelze určit jejich pracovní zařazení u soudu vedoucího předmětné řízení. Tyto osoby mají pouze na textu dotčeného rozhodnutí vytištěno své jméno a příjmení, někdy dokonce jen jméno. Existují i případy, kdy na textu dotčeného rozhodnutí není vytištěno ani jméno ani příjmení osoby, jejíž podpis nebo spíše parafa (prostě jakýsi grafický znak) je uvedeno zpravidla pod slovním spojením „za správnost vyhotovení“.

Tato praxe není podle mého názoru, a rovněž podle názoru Ústavu práva a právní vědy, dobrá, nepřispívá k principu právní jistoty, který je demokratickému právnímu státu imanentní a není ani v souladu s platnou právní úpravou obsaženou v občanském soudním řádu jako základním procesním předpisu soudního řízení. V souladu s ustanovením § 167 odst. 2 o.s.ř. platí, že „není-li dále stanoveno jinak, užije se na usnesení přiměřeně ustanovení o rozsudku“. Z uvedené procesní normativní věty tedy jednoznačně plyne přímá aplikace ustanovení o rozsudku na všechna soudní rozhodnutí, ledaže zákon by některá z usnesení výslovně (explicitě) specifikoval a aplikaci ustanovení o rozsudku na usnesení by výslovnou normativní větou vylučoval. Ani v takových případech, kdy by došlo k vyloučení aplikace ustanovení o rozsudku na určitý typ usnesení, by však podle mého názoru nebylo lze vyloučit aplikaci ustanovení o základní náležitosti každého soudního rozhodnutí, tj. podpisu soudce, který rozhodnutí vydal nebo jiného zákonem určeného soudce, nikoliv již však osoby jiné, od osoby soudce odlišné. Zastánci zavedené praxe se nemohou bránit ani např. tvrzením, že citované ustanovení zákona zakládá aplikaci ustanovení o rozsudku na usnesení soudu pouze „přiměřeně“. Je totiž mimo jakoukoliv diskusi, že podpis soudce, který vede řízení a rozhoduje v něm, nelze považovat za náležitost rozhodnutí, kterou lze s odkazem na „přiměřenost“ vyloučit z použití. Kdyby tomu tak bylo, bylo by lze s odkazem na „přiměřenost“ vyloučit z aplikace již úplně vše. Takový výklad by bylo třeba považovat za absurdní a odmítnout jej.

Ve vztahu k rozhodnutí soudu vydanému v právní formě usnesení lze v odkaze na ustanovení § 167 odst. 1 o.s.ř. doplnit, že „nestanoví-li zákon jinak, rozhoduje soud

usnesením“. V dotčeném ustanovení zákon dále demonstrativně enumeruje případy, kdy se rozhoduje usnesením, a to tak, že „usnesením se rozhoduje zejména o podmínkách řízení, o zastavení nebo přerušení řízení, o odmítnutí návrhu, o změně návrhu, o vzetí návrhu zpět, o smíru, o nákladech řízení, jakož i o věcech, které se týkají vedení řízení“. Jak je z uvedeného zákonem stanoveného výčtu případů, o nichž soud zejména rozhoduje usnesením, patrné, jedná se o rozhodnutí důležitosti srovnatelná s rozhodnutími vydanými ve formě rozsudku, která rozhodně nelze řadit do kategorie rozhodnutí jakkoliv procesně „méněcenných“, jak se někdy nesprávně a vůči usnesením (lze-li to tak říci) nespravedlivě soudí.

Podíváme-li se na ustanovení občanského soudního řádu o rozsudku, lze v kontextu tohoto příspěvku a v návaznosti na legální procesní úpravu konstatovat, že písemné vyhotovení rozsudku podepisuje ze zákona předseda senátu (viz § 158 odst. 1 věta první o.s.ř.). Dále platí, že nemůže-li předseda senátu rozsudek¹ podepsat, podepíše je jiný člen senátu, a rozhodl-li samosoudce, jiný předsedou soudu pověřený soudce; důvod se na písemném vyhotovení poznamená (viz § 158 odst. 1 věta druhá o.s.ř.). Z uvedeného ustanovení vyplývá poměrně jasně a nemělo by být předmětem výkladů odlišných od jazykového znění dotčených normativních vět, že povinnost podepsat písemné vyhotovení rozhodnutí soudu ve formě rozsudku, ale rovněž ve formě usnesení lpí v posloupnostní řadě na předsedovi senátu (viz § 158 odst. 1 věta první o.s.ř.), který je ze zákona povinen rozhodnutí podepisovat jako první, resp. standardně (obvykle); pouze za předpokladu, že předseda senátu nemůže rozhodnutí podepsat, podepíše je v uvedeném pořadí určeném citovanou normativní větou jiný člen senátu, a rozhodl-li samosoudce, jiný předsedou soudu pověřený soudce. Důležité je rovněž znění poslední věty předmětného ustanovení uvedené za středníkem, zakládající povinnost uvést na písemném vyhotovení důvod, který vedl k tomu, že rozhodnutí nemohlo být a nebylo podepsáno osobami soudců uvedenými v zákonem stanovené posloupnostní řadě uvedené v předmětném ustanovení. Z uvedeného tak vyplývá, že nikdo jiný než osoby zákonem k tomu určené by neměly, věrně řečeno: “nesmí”, rozhodnutí soudu podepsat, jinak řečeno, že rozhodnutí soudu jsou povinny podepsat osoby uvedené v předmětném zákonném ustanovení a nikdo jiný než tyto osoby rozhodnutí oprávněn podepsat není. Na tom nic nemění ani případné zmocnění k podpisu rozhodnutí interní povahy, neboť povinnost stanovená ex lege určité osobě, nadto normou veřejnoprávní povahy, nemůže být delegována aktem podzákonným (např. interní normativní instrukcí) na třetí osoby².

V praxi jsem se v této souvislosti setkal i s názorem, že rozhodnutí je vždy podepisováno soudcem, a to pouze jednou, s tím, že takto řádně podepsané rozhodnutí soudu se zakládá do spisu; podle tohoto názoru se účastníkovi řízení rozhodnutí podepsané soudcem nedoručuje, s tím, že se mu doručuje pouze písemné vyhotovení rozhodnutí podepsané osobou k tomu pověřenou, která odpovídá za správnost vyhotovení rozhodnutí. Takový názor je třeba odmítnout z několika důvodů. S odkazem na ustanovení § 158 odst. 2 o.s.ř. předně platí, že „stejnopis písemného vyhotovení rozsudku se doručuje účastníkům, popřípadě jejich zástupcům do vlastních rukou“, resp. „jestliže se účastníci vzdali odvolání po skončení jednání, které rozsudku předcházelo, doručí se zpravidla stejnopis rozsudku při skončení jednání“ (viz ust. § 158 odst. 3 o.s.ř.), a konečně, že „jestliže stejnopis rozsudku nebyl doručen podle odstavce 3, je třeba jej účastníkům, popřípadě jejich zástupcům odeslat ve

¹ a s ohledem na shora uvedené skutečnosti i usnesení, pozn. aut.

² těmito osobami se v daném případě rozumí pracovníci soudu, kteří vyřizují expedice předmětných písemností, na které je zpravidla před jejich jménem uvedena poněkud tajemně znějící soudní formule „za správnost vyhotovení“, o které je pojednáno v textu příspěvku

lhůtě třiceti dnů ode dne vyhlášení rozsudku. Předseda soudu je oprávněn tuto lhůtu prodloužit až o dalších šedesát dnů“ (ust. § 158 odst. 4 o.s.ř).

Z legální normativní konstrukce tak zřejmě vyplývá, že účastníkům řízení se vždy doručuje stejnopis vydaného rozhodnutí, nikoliv jakékoliv jiná forma vydaného rozhodnutí. Co je třeba rozumět stejnopisem, není třeba na tomto místě zvlášť rozebírat; je zřejmé, že soud je povinen doručit účastníkovi řízení některým ze způsobů aprobovaných ve shora citovaných ustanoveních § 158 odst. 2 až 4 o.s.ř. vždy originál vydaného rozhodnutí, tedy rozhodnutí podepsané vždy soudcem, a to v poslušnosti stanovené zákonem, jež byla citována shora. Účastníkovi je třeba v souladu se zákonnou úpravou, a nadto i se *zásadou právní jistoty a práva na spravedlivý proces*, jež jsou civilnímu procesu v právním státě vlastní, doručit do vlastních rukou rozhodnutí podepsané soudcem. Soudce je oním orgánem moci soudní, který je za vyhotovené rozhodnutí a jeho soulad se zákonem plně odpovědný¹ a je nezávislým reprezentantem moci soudní jako součástí „trianglu“ státních mocí, meze jejichž výkonu jsou stanoveny českým ústavním pořádkem. Z těchto důvodů nelze jeho odpovědnost jakkoliv relativizovat a např. prostřednictvím slovního spojení „za správnost vyhotovení“, které je často uváděno u podpisu osoby, která namísto soudce rozhodnutí podepisuje, se jí snažit v případě vzniku odpovědnostního vztahu aberovat na takovou osobu.

Závěrem lze snad stručně říci, že stav českého soudnictví a na to navazující kvalita soudního procesu u nás, který na jednu stranu vykazuje podle mého mínění každý rok větší a větší známky zlepšení, přeci jen trpí někdy jen těžko odůvodnitelnými „vadami na kráse“, mezi něž nepodepisování rozhodnutí ze strany soudců patří. Nejsem v tomto směru pesimistou a věřím, že právě upozorňování na tyto „vady na kráse“ bude bráno pouze tak, jak je míněno, tedy jako konstruktivní a dobře míněná kritika. Vždyť v daném případě nepostačí ani argument, že soudce by musel podepisovat mnoho takových rozhodnutí, k čemuž se mu nedostává času. Taková argumentace by totiž sama generovala otázku, zda se mu potom dostává či dostávalo času na samotné vyhotovení obsahu rozhodnutí. Je proto třeba vždy preferovat zásadu právní jistoty, ale i ono římskoprávní „*In iudicando crimiosa est celeritas*“².

JUDr. Luděk Lisse, Ph.D.

autor je ředitelem Ústavu práva a právní vědy

Ústav práva a právní vědy © 2005

JUDr. Luděk Lisse, Ph.D. © 2005

---

¹ srov. institut regresní úhrady podle § 17 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, stanovící, že “nahradil-li stát škodu, ke které došlo při činnosti státního orgánu, může požadovat regresní úhradu od těch, kteří se podíleli na vydání nezákonného rozhodnutí nebo na nesprávném úředním postupu, pokud byli k vydání rozhodnutí nebo k úřednímu postupu oprávněni”. Odstavec druhý téhož paragrafového ustanovení pak míří přímo na soudce, jejichž odpovědnost zužuje na případy, pokud byla vina soudce zjištěna v kárném nebo trestním řízení, ale zachovává ji.

² citovaný výrok je přisposobán Publiciu Syrovi, znamená “při rozsuzování je pospíchat zločin” ve významu “soudce by neměl nikdy spěchat” a je citován v řadě knih, srov. např. *Kincl, J.: Dicta et uirsí regulae aneb právnické mudrosloví latinské*, Univerzita Karlova, Praha 1990